

Fredagen den 18 oktober

Kl. 9.00–9.22

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprovsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot och nya ersättare för ledamöter av riksdagen

Till Valprovsnämnden har från Valmyndigheten inkommit dels bevis om att Nina Lundström (L) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 november 2019, dels bevis om att Malin Danielsson (L) och Amelie Tarschys Ingre (L) utsetts till nya ersättare för ledamöter av riksdagen fr.o.m. den 9 oktober 2019.

Valprovsnämnden har denna dag granskat bevisen för den nya ledamoten och de nya ersättarna och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 16 oktober 2019

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Agota Földes
sekreterare

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Nermina Mizimovic* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Laila Naraghi* (S) under tiden för hennes ledighet den 11 november 2019–14 februari 2020 i stället för den 7 november 2019–14 februari 2020 som tidigare meddelats.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Nermina Mizimovic* som suppleant i konstitutionsutskottet och i skatteutskottet.

suppleant i konstitutionsutskottet
Nermina Mizimovic (S)

suppleant i skatteutskottet
Nermina Mizimovic (S)

§ 4 Meddelande om EU-politisk partiledardebatt

Tredje vice talmannen meddelade att EU-politisk partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 13 november kl. 9.00*.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2019/20:28 till utrikesutskottet

Skrivelse
2019/20:35 till skatteutskottet

Svar på interpellation

§ 6 Svar på interpellation 2019/20:28 om Exportkreditnämndens regelverk

Anf. 1 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Lorena Delgado Varas har frågat mig hur lång tid jag menar att det kommer att ta innan regelverken för investeringar anpassas till Parisavtalet från 2015, vad jag avser att göra för att Sverige ska vara en förebild och gå före i frågan, till exempel genom att ändra regelverken redan nu, vilka påtryckningar som gjorts för att prioritera ändringarna i regelverken inom OECD samt om jag avser att verka för en utredning av en lånegaranti, då det visat sig att underlagen varit otillräckliga.

Det statliga exportkreditsystemet regleras genom ett OECD-avtal som ofta kallas konsensusavtalet. Detta avtal är införlivat i EU-rätten och därmed bindande för Sverige och andra EU-länder. Till avtalet hör ett antal sektorsavtal varav ett innehåller begränsningar för OECD-länderna att ställa ut exportkrediter till kolkraftverk. OECD har också antagit rekommendationer om gemensamma förhållningssätt för att bedöma sociala och miljömässiga risker förknippade med exportkrediter till projekt inom känsliga sektorer till exempel kraftproduktion.

I Sverige är Exportkreditnämnden och AB Svensk Exportkredit ålagda att följa detta avtal och denna rekommendation i sin exportkreditverksamhet. Exportkreditnämnden har förtydligat sin hållning genom att införa mer långtgående begränsningar av exportkrediter till kolkraftverk än OECD:s

sektorsavtal kräver. Sverige har stött framtagandet av båda dessa regelverk. Sverige betraktas av många som ett föregångsland i miljöhänseende, och vi verkar för att internationella regelverk ska ta större hänsyn till miljö- och klimataspekter.

Vi ser ett mervärde i att alla OECD-länder följer samma regler, dels för att klimatvinsterna då blir större, dels för att konkurrensneutraliteten mellan företagsvillkor i olika OECD-länder då bevaras. Sverige driver därför på i internationella forum för ökad hållbarhet i handelssammanhang. Det skulle vara olyckligt om vi låter andra länder som inte ligger lika långt fram inom klimatområdet få konkurrensfördelar på bekostnad av våra svenska företag.

Det vore önskvärt att även länder utanför OECD anslöt sig till dessa restriktioner, men tyvärr ser vi inga sådana tecken. Finansieringen har blivit en allt viktigare konkurrensfaktor i internationell handel, särskilt vid leveranser till större projekt inom till exempel energi och infrastruktur. Kina är i dag den största exportnationen i världen och stöder sin export med finansieringslösningar som ligger helt utanför OECD:s regelverk.

Jag vill understryka att Exportkreditnämnden är en självständig myndighet som fattar egna beslut om exportkrediter till enskilda affärer. Som statsråd har jag därför varken rätt eller möjlighet att påverka deras ställningstagande i affärer.

Regeringens ingång är att exportkreditsystemet ska bidra till att uppfylla Parisavtalets mål. Vi vill föra en politik som innebär att Sverige som internationell aktör strategiskt och målmedvetet bidrar aktivt till verklig global omställning.

Den kommande uppdaterade nya export- och investeringsstrategin kommer att vara ett viktigt verktyg för att fortsätta främja svensk export och hållbar utveckling i detta avseende.

Anf. 2 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag hade önskat att vi hade fått lite mer konkreta svar från statsrådet Hallberg. Vi har från Vänsterpartiets håll ett flertal gånger lyft upp hur flera verksamheter under statligt ansvar missar klimatmålen, inte för att möjligheten inte finns utan för att regeringen inte är villig att ta ledartröjan fullt ut i vad vi behöver: en grön omställning. Om vi ska klara att möta Sveriges klimatmål måste styrningen av detta skärpas, det vill säga regeringen måste vara tydligare med krav och prioriteringar. Detta har påpekats flera gånger av organisationer, forskare och även myndigheter.

Samtidigt som det är positivt att Sverige driver att fler länder ska ta ansvar, vilket såklart är ett arbete som måste ske kontinuerligt, ser jag att drivet för detta är att skydda våra företag från konkurrens från företag som inte har samma krav när det gäller miljö- och klimataspekter. Men, fru statsråd, varför kan inte våra företags konkurrensfördelar faktiskt vara miljö- och klimataspekter? Låt de andra ta efter det i stället! Det är ju ändå detta som är framtiden.

Gång på gång ser vi att Sverige inte riktigt ställer de krav som behövs för klimat, miljö och mänskliga rättigheter när det gäller investeringar eller verksamheter utanför våra gränser. Men det vi investerar utanför våra gränser kommer att påverka oss också. Det är av den anledningen som målen är globala.

Prot. 2019/20:22
18 oktober

Svar på interpellation

Att ha bindande avtal är bra, men det låser oss inte när det gäller att kunna höja oss mer i frågan. Statsrådet nämner begränsningar för exportkrediter till kolkraftverk, och det är bra. Men förra året garanterade EKN affärer inom kolutvinning för 347 miljoner kronor, och tittar man på de närmaste åren ser man att garantierna ökat. Detta rimmar illa med viljan att bli världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 3 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Så är det. Regeringen har antagit målet att Sverige ska vara ett fossilfritt samhälle 2045.

När det gäller specifikt den myndighet som vi nu har diskuterat, Exportkreditnämnden, är regeringens uppfattning att vi genom garantigivning och genom dialog och samarbete med exportföretag, banker och andra myndigheter kan bidra till att förverkliga FN:s globala mål för hållbar utveckling och Parisavtalet. Det är en plattform för en dialog som vi får genom att få in företagen och ställa krav på dem.

EKN har i dag helt upphört med exportkreditgarantier till kolkraftverk eller nya industriprojekt som innefattar kolkraftverk. Det finns några undantag, och det är de minst utvecklade och fattigaste länderna. Där finns ett undantag, men EKN har ett mycket striktare regelverk i dag än tidigare, av precis den anledning som vi nu diskuterar.

Sveriges exportkreditsystem regleras genom det OECD-avtal som nämnts. Det har införlivats i EU-rätten och är därmed bindande för alla EU-länder. Syftet med avtalet är att främja en sund användning av statlig exportfinansiering. Och precis så är det: Man vill skapa lika konkurrensvillkor för exportörer och finansiärer, baserat på exportens kvalitet. Men i kvalitet ligger naturligtvis också miljöhänsyn. Detta är oerhört viktigt och centralt, och jag står fullt ut bakom det.

OECD har antagit sektorsavtal och har tagit steg för att minska exportkreditgivningen till investeringar med negativ klimateffekt. Vi i Sverige ligger långt fram i vårt näringsliv, och vi har teknologiska lösningar som ligger långt framme inom hållbarhetsområdet. Jag ser att svensk export absolut kan bidra till den globala omställningen och till Parisavtalets genomförande.

Vi är ledande i Sverige vad gäller miljöteknik, och vi är en internationell aktör. Vi är kända för och har ett rykte om att målmedvetet arbeta med denna globala omställning.

Jag, Sverige och regeringen vill vara en stark röst inom OECD för att verka för en förändring inom OECD. Det är oerhört viktigt. Enbart som ett ensamt land påverkar vi inte så mycket. Vi kan göra en del. Vi kan definitivt ta de lite extra steg som vi nu har tagit. Vi har vårt näringsliv som har en omställningspotential. Men det är framför allt genom att påverka inom EU och inom OECD som vi kan göra stora förändringar. Där ska vi vara en stark röst, och jag vill vara en stark röst där.

I Sverige går vi också före genom att ha en av de minst fossilberoende energimixarna i världen. Detta är mycket viktigt. Det gör att vår industri har ett mindre klimatavtryck än många av konkurrenterna. Det skulle därför vara olyckligt om andra länder, som inte ligger lika långt fram inom klimatområdet, får konkurrensfördelar på bekostnad av våra svenska företag. Vi kan verkligen göra skillnad med våra tjänster, produkter och företag på den globala arenan, framför allt vad gäller miljöområdet.

Anf. 4 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Jag blev förvånad när statsrådet i sitt svar tog upp att Exportkreditnämnden fattar egna beslut om exportkrediter i enskilda affärer. För mig var det självklart att ingen menar att varje garanti eller exportkredit ska sanktioneras av staten. Det blir en ohållbar situation. Men det måste vara så pass tydligt i de direktiv som regeringen ändå ger EKN, bland annat genom regleringsbrevet, att klimatmålen är prioriterade och att exportkrediter som minimum inte ska gå till fossilverksamheter.

Jag tolkar också att statsrådets avsaknad av rätt att påverka ställningstaganden i EKN:s affärer är ett svar på frågan om utredning. Men samtidigt har regeringen ett ansvar att faktiskt utreda när rapporter om ett område som Jamalhalvön visar att dessa projekt har en enorm klimat- och miljöpåverkan och att de inskränker urfolkets rättigheter på plats. Detta är inga nyheter. Exploateringen i Sibirien har pågått länge. Det finns många rapporter om konsekvenserna av detta.

Något är uppenbarligen fel när rapporter tydligt visar detta. Men svaret från EKN är ändå att ge garantier. Genom att inte utreda eller ifrågasätta gör regeringen företagen en björntjänst. I stället för att uppmuntra och leda in till omställning låser man in företagen i att fortsätta med sina fossila verksamheter eller investera i fossila verksamheter utomlands. Därför bör inga exportkrediter gå till investeringar i fossil verksamhet. Det är det enda sättet att nå klimatmålen.

Dialog och samarbete nämns ofta när det kommer till företags arbete utomlands och relationerna med dem. Men jag tror att klimatfrågan kräver mycket mer handling. Den kräver att man faktiskt tar vissa bindande beslut kring gemensamma frågor. Där tror jag att vi skulle stärka våra företag genom att göra det. Det är den väg vi går mot.

Vi som land ligger mycket långt fram, som statsrådet nämnde, men vi ligger inte främst i dessa frågor. Jag skulle gärna se att vi ligger främst i dessa frågor.

Anf. 5 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Vi är helt överens om att jag som statsråd inte kan påverka enskilda affärer. Det är självklart för oss båda och för alla.

Jag tycker naturligtvis att det är viktigt att ha en dialog med våra myndigheter på dessa områden. Det har jag naturligtvis. Jag ser också att EKN som myndighet har tagit ett kliv framåt. De har tagit fram en ny miljöpolicy alldeles nyligen. Det är precis så vi kan reglera och ha en dialog med våra myndigheter. Jag ser självklart också att detta är ett ständigt pågående arbete.

Jag vill återkomma till att exportkrediter är viktiga för att våra svenska företag ska vinna affärer i en allt hårdare internationell konkurrens. När större delen av ett företags tillverkning går på export blir det helt avgörande med ett svenskt exportkreditsystem för att kunna konkurrera på samma villkor i andra länder. Om ett sådant företag i stället skulle bestämma sig för att flytta sin tillverkning utanför Sveriges gränser då går både svensk innovation och svenska arbetstillfällen förlorade. Mindre kommuner utanför storstadsregionerna, där produktionen äger rum, riskerar att drabbas särskilt hårt. Det innebär inte att vi ska ge avkall på våra miljökrav. Detta måste gå att balansera; det finns inga andra vägar att gå.

Prot. 2019/20:22

18 oktober

Svar på interpellation

Jag återkommer till att det är en långsiktig process. Det handlar inte bara om att få OECD:s regelverk att bli tydligare på området. Vi måste försöka få länder utanför OECD att ansluta sig till de begränsningar som vi lägger på våra exportkrediter. Det är tyvärr trögt, och vi ser inte sådana tecken. Men där kan vi inte ge upp, vare sig från OECD:s eller från Sveriges sida.

Vi vet också att finansieringen blir en allt viktigare del i konkurrensen när det gäller internationell handel, särskilt vid leveranser till större projekt inom exempelvis energi och infrastruktur.

En allt större del av den statliga handelsfinansieringen i världen sker i dag utanför OECD-reglerna, vilket är mycket olyckligt inte minst eftersom länder som inte tillhör OECD står för en stor del av dessa flöden. Det gör att svenska företags hållbara lösningar blir alltmer konkurrensutsatta.

Detta är alltså en svår situation, och vi gör allt vi kan för att påverka. Naturligtvis ska vi föregå med gott exempel. Det står jag helt bakom.

Men vi har det problemet att projekt som inte stöds av svenska exportkrediter kan genomföras ändå med leverantörer från andra länder, med risk för att resultatet blir sämre och att Parisavtalet blir svårare att nå. Detta är därför hela tiden en balansgång, vilket vi båda är medvetna om. Vi måste lyfta fram det varje gång vi talar om detta, utan att ge avkall på våra krav när det gäller miljöhänsyn.

EKN följer mycket noga OECD:s riktlinjer. OECD-länderna samarbetar kring gemensamma riktlinjer för miljö och sociala hänsyn. Där ska vi vara en mycket stark röst. Vi ska driva på framåt. Jag personligen kommer att göra allt jag kan för att påverka OECD till ännu striktare riktlinjer. Där förhandlar vi genom EU för att nå detta mål.

Vi hade gärna sett att större hänsyn till miljö- och klimataspekter tas genom EU och OECD. Men vi ser ett mervärde i att alla OECD-länder följer samma regler.

Anf. 6 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! I slutändan kan vi summera att Sverige har bidragit till att Kina och Ryssland kan utvinna gas från en enorm gasanläggning i Arktis. Utsläppen beräknas vara 5,3 miljoner ton koldioxid varje år. Dessutom sker utvinningen på tundran, där metangas med stor sannolikhet kommer att släppas ut när tundran smälter. Det är något som kommer att påverka oss alla.

Urfolket nentserna får krympa betesområden, och rennäringen måste minskas. Olje- och gasföretagens verksamheter utgör dessutom ett hot mot deras liv och hälsa.

Om vi tänker oss att produktion och verksamheter i världen ändå ska gå mot en hållbar produktion borde vi kanske stötta de företag som faktiskt bedriver en produktion och gör investeringar som leder till hållbara lösningar och hjälpa de företag som i detta fall skapar gasturbiner till gasutvinning i Sibirien att se sig om efter andra områden där de kan verka och påverka.

Även om regeringen i skrift menar att exportkreditsystemen ska uppfylla Parisavtalets mål ser vi i dag att det inte kommer att ske. Vi har inte så mycket tid på oss, och jag ser inte att regeringen bekräftar det angelägna i detta genom att man inte är tillräckligt tydlig. Som sagt, tydligheten är

Anf. 7 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig på det här området: Det är oerhört viktigt att vi är en förebild och en stark röst när det gäller hållbarhet i kombination med affärer.

När det gäller hållbarhetsbedömning tar EKN, om vi nu talar om det som ett viktigt verktyg för internationella affärer, framför allt hänsyn till hållbarhetsrisker på global nivå och i köparlandet. I avvägningen för affärsbesluten ska positiva aspekter för svensk export absolut vägas in, men en hållbar utveckling måste beaktas. Möjligheten att göra affärer kan aldrig kompensera för en oacceptabel påverkan på klimat, miljö och människor i köparländer. Det står jag fullt ut bakom, och den rösten vill jag vara både i EU och OECD och, naturligtvis, som ansvarigt statsråd. Jag vill verkligen bekräfta det.

Fram till att skärpta regleringar kommer på plats ser vi över hur Sverige och svenska företag ska hantera detta. Det görs i dialog med framför allt civilsamhället, som är en väldigt viktig partner till oss i detta och som har djup kunskap på området, och jag vill se hur vi i den dialogen kan axla en mantel att vara ännu tydligare på området. Då är det naturligtvis avgörande att vi kan fortsätta att göra affärer globalt där vi bidrar med teknik för en omställning – en hållbarhetsmässigt attraktiv teknik och energieffektivitet, för det är jätteviktigt att kombinera de två – och även att vi kan möjliggöra för länder som ligger efter oss när det gäller miljöhänsyn att till exempel bygga kollektivtrafik för att få in svenska hållbara, energieffektiva lösningar.

Detta är alltså mitt mål, och jag vill som sagt vara en mycket stark röst för det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av skr. 2019/20:17 Sveriges feministiska utrikespolitik

2019/20:3395 av Hans Wallmark m.fl. (M)

2019/20:3396 av Sara Gille m.fl. (SD)

2019/20:3397 av Kerstin Lundgren m.fl. (C)

2019/20:3400 av Lars Adaktusson m.fl. (KD)

2019/20:3402 av Fredrik Malm m.fl. (L)

med anledning av skr. 2019/20:18 Arbetet i frågor som rör Kina

2019/20:3393 av Hans Wallmark m.fl. (M)

2019/20:3394 av Ludvig Aspling m.fl. (SD)

2019/20:3398 av Kerstin Lundgren m.fl. (C)

2019/20:3399 av Lars Adaktusson m.fl. (KD)

2019/20:3401 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

2019/20:3403 av Fredrik Malm m.fl. (L)

§ 8 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 oktober

2019/20:55 Förtryck och våld i hederns namn

av *Sara Gille* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:56 Stöd till barn vid vårdnadstvister

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:57 Ställföreträdarregister och samhällets ansvar

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:58 Kusiners arvsrätt

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:59 Elbristen i Skåne

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:60 Infrastruktur i hela landet

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 oktober

2019/20:200 Spridningen av mässling

av *Margareta Cederfelt* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:201 Palestinier i Libanon

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:202 Dricksvatten i hela landet

av *Eric Palmqvist* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:203 Mer tid för historieämnet i skolan

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:204 Lokal infrastrukturplanering

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:205 Regler för marknadsföring av tobak

av *Helena Lindahl* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:206 Beredskap för en trygg försörjning av sjukvårdsmateriel
av *Karin Rågsjö* (V)
till socialminister Lena Hallengren (S)

Prot. 2019/20:22
18 oktober

2019/20:207 En flygförbudszon över nordöstra Syrien
av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 17 oktober

2019/20:89 Sjöfartsverket och avtal med regioner
av *Per Schöldberg* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2019/20:118 Länsstyrelsernas agerande i älgtilldelningsärenden
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)
2019/20:117 Förnyande av fiskerätter
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 9.22.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

THOMAS LARUE

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Meddelande om EU-politisk partiledardebatt	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:28 om	
Exportkreditnämndens regelverk	2
Anf. 1 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	2
Anf. 2 LORENA DELGADO VARAS (V)	3
Anf. 3 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	4
Anf. 4 LORENA DELGADO VARAS (V)	5
Anf. 5 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	5
Anf. 6 LORENA DELGADO VARAS (V)	6
Anf. 7 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	7
§ 7 Bordläggning.....	7
§ 8 Anmälan om interpellationer	8
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar	8
§ 10 Anmälan om skriftliga svar på frågor	9
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 9.22.	9